

SOSYAL BİLGİLER
5. SINIF

2025-2026 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
..... ORTAOKULU
2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI ORTAK SINAVI

CEVAP ANAHTARI

Adı - Soyadı :
Sınıfı - Şubesi :
Öğrenci No :

ALDIĞI PUAN**ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE**

1. Bu soru kitapçığında 6 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir. Her sorunun puan değeri yanında belirtilmiştir.

1. Aşağıdaki soruları verilen metinden yararlanarak cevaplayınız. (20 puan)

5/A sınıfında yıl sonu etkinliği yapılacaktır. Sınıf öğretmeni Ali Bey, tahtaya "Piknik, Müze Gezisi, Sinema" seçeneklerini yazar. Öğrencilerden bu etkinlikler hakkında fikirlerini söylemelerini ister. Ardından kapalı oy kullanılarak bir seçim yapılır ve en çok oyu alan "Piknik" etkinliği seçilir.

Aynı okulda 5/B sınıfı öğretmeni Ayşe Hanım ise sınıfa girer girmez, "Çocuklar, yıl sonunda müze gezisine gidiyoruz, hazırlıklarınızı buna göre yapın." der. Bu durum 5/B sınıfındaki bazı öğrencileri üzer, çünkü onlar sinemaya gitmek istemektedir.

a) Hangi sınıfın karar alma süreci demokratik uygulamalara daha uygundur? Demokrasinin temel niteliklerinden ikisini kullanarak nedenini açıklayınız.

5/A sınıfı daha uygundur. Çünkü Ali Bey, öğrencilerin fikirlerini alarak "katılım" ilkesini uygulamış, farklı seçenekler sunarak "çoğulculuk" niteliğini göstermiş ve kararı "seçim/oylama" ile alarak millî egemenlik (sınıfın ortak kararı) anlayışını yansıtmıştır.

b) 5/B sınıfındaki öğrenciler, bu durumu değiştirmek veya demokratik haklarını aramak için ne yapabilirler? Yazınız.

Öğrenciler, isteklerini belirten bir yazı hazırlayarak öğretmenlerine verebilirler veya okul müdürlüğüne "dilekçe" verebilirler.

2. Aşağıdaki soruları verilen metinden yararlanarak cevaplayınız. (20 puan)

Ahmet, bilgisayarından müzik dinlemek için genel ağ üzerinden yeni bir kulaklık sipariş eder. Ancak kargo geldiğinde kutudan çıkan kulaklığın bozuk olduğunu fark eder. Durumu hemen satıcı firmaya bildirir fakat firma sorumluluk kabul etmez ve ürünü geri almayacağını söyler. Ahmet bu duruma çok sinirlenir, "Uğraşmaya değmez" diyerek bozuk kulaklığı çöpe atar ve o firmadan bir daha alışveriş yapmama kararı alır. Arkadaşı Zeynep ise Ahmet'e faturasını saklamasını ve durumu "Tüketici Hakem Heyetine" taşımaması gerektiğini söyler.

Zeynep ve Ahmet'in karşılaştıkları soruna verdikleri tepkileri "etkin vatandaşlık" ve "vatandaşlık okuryazarlığı" kavramları açısından karşılaştırınız.

Ahmet hakkını aramadığı ve pes ettiği için etkin bir vatandaş/vatandaşlık okuryazarı profili çizmemektedir. Zeynep ise yasal haklarını (fatura ibrazı, hakem heyetine başvuru) bildiği ve sorunu resmî kanallardan çözmeye çalıştığı için vatandaşlık okuryazarlığına sahip etkin bir vatandaşdır.

3. Dünya genelinde hızla yayılan yeni bir virüs salgını nedeniyle, yetkililer hastalığın yayılmasını durdurmak için 15 günlük bir karantina ilan etmiştir. Bu karantina süresince okullar uzaktan eğitime geçmiş, şehirler arası otobüs ve uçak seferleri iptal edilmiştir. Planladığı tatili iptal olan Murat Bey, duruma çok öfkelenmiş ve sosyal medya hesabından bu duruma tepki göstermiştir.

Salgın nedeniyle yetkililerin aldığı tedbirler, vatandaşların anayasada yer alan hangi temel hak ve hürriyetlerini geçici olarak kısıtlamıştır? İki örnek veriniz. (10 puan)

Eğitim hakkı, seyahat hürriyeti

4. Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız. (20 puan)

Kış ayları yaklaşırken 5. sınıf öğrencisi Arda ve arkadaşları, mahallelerindeki parkta yaşayan sokak köpeklerinin ve kedilerin soğuktan titrediğini, yiyecek bulmakta zorlandığını fark etmişlerdir. Bu duruma çok üzülen çocuklar, hayvanlar için sıcak yuvalar (kedi ve köpek evleri) temin etmek ve düzenli mama desteği sağlamak istemektedirler. Kendi harçlıklarıyla aldıkları mamaların yetmeyeceğini anlayan Arda, bu sorunu kalıcı olarak çözmek için yetkili kurumlardan yardım istemeye karar vermiştir. Ancak tam olarak nereye ve hangi yöntemleri kullanarak başvuracağını bilememektedir.

a) Arda ve arkadaşlarının başvuru yapabileceği resmî kurumlara iki tane örnek yazınız.

Belediye, kaymakamlık, muhtarlık

b) Arda ve arkadaşları bu kurumlara hangi yöntemleri kullanarak başvuru yapabilirler? İki örnek yazınız.

Dilekçe yazarak, ALO 153'ü arayarak, CİMER üzerinden başvuru yaparak

5. Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız. (20 puan)

Çiftçi Hasan Bey, tarlasını yıllardır "salma sulama" yöntemiyle sulamaktadır. Son zamanlarda tarlasındaki toprağın veriminin düştüğünü ve evinin su faturasının çok yüksek geldiğini fark etmiştir. Hasan Bey'in 5. sınıfa giden kızı Elvin, okulda su kaynaklarının verimli kullanımıyla ilgili bir araştırma yapmış ve evde de duş sürelerinin çok uzun olduğunu, bozuk musluklardan su damladığını gözlemlemiştir. Elvin, hem babasının tarlasındaki sorunu çözmek hem de evdeki su israfını durdurmak için bir plan hazırlamaya karar verir.

a) Elvin'in, babasına tarlasındaki su israfını önlemek ve toprağın verimini artırmak için hangi sulama yöntemini önermesi en uygundur? Metindeki bilgilere dayanarak nedenini açıklayınız.

Basınçlı sulama yöntemini önermesi en uygundur. Nedeni; salma sulama su kaybına ve verim düşüklüğüne yol açarken, basınçlı sulama ise suyu doğrudan bitki köklerine vererek tasarruf sağlar.

b) Elvin'in, evdeki su tüketimini azaltmak için ailesine önerebileceği iki farklı uygulama yazınız.

Damlayan muslukların tamir edilmesi, duş süresinin kısaltılması, diş fırçalarken suyun kapatılması, sebze meyvelerin su dolu bir kaptan yıkanması.

6. Bütçe kavramını tanımlayınız. Aile bütçesi hazırlamanın faydalarından birini yazınız. (10 puan)

Kişi, aile veya kurumların gelecekteki belirli bir süre için tasarladığı gelir ve giderlerin tümüne bütçe denir.

Aile bütçesi hazırlamak, ailenin gelir ve giderlerinin denetim altına alınmasını sağlar. Denetim altına alınmış bir aile bütçesi, aileye huzur ve mutluluk getirir. Harcamalarda disiplini sağlayıp parasal durumu düzenlemede aileye yardımcı olur.

SENARYO 2

Öğrenme Alanı	Konu (İçerik Çerçevesi)	Öğrenme Çıktıları	Soru Sayısı
YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ	Demokrasi ve Cumhuriyet Kavramının Temel Nitelikleri	SB.5.4.1. Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümlenebilir	1
	Etkin Vatandaşın Özellikleri ve Önemi	SB.5.4.2. Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme	1
	Temel Haklar, Sorumluluklar ve Önemi	SB.5.4.3. Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme	1
	İhtiyaç Durumunda veya Sorunların Çözümünde Başvurabilecek Kurumlar	SB.5.4.4. Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabilme	1
HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ	Kaynakların Verimli Kullanımı	SB.5.5.1. Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme	1
	Bütçe Oluşturma	SB.5.5.2. İhtiyaç ve isteklerini karşılamak için gerekli bütçeyi planlayabilme	1